

2. Середницька А.Я. Українська мова за професійним спрямуванням: Навч. посібник / Уклад. А.Я. Середницька. – 3 - те вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2012. – 215 с.

3. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка. – 3-те вид., стер., – К.: Вікар. – 2010. – с. 70.

4. Шевчук С.В., Українське ділове мовлення: Підручник / Уклад. С.В.Шевчук. – 7-ме вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2013. – 308 с.

5. Хомич В.І., Толочко С.В. Професійна діяльність і українська мова: навч. посіб. для студентів стаціонарної та заочної форми навчання/ В.І. Хомич, С.В. Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278с.

Гордіна Наталія

к.і.н.

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ 1991 РОКУ – ПЕРШИЙ ДОСВІД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Період перебудови можна виділити як особливий етап розвитку українського суспільства. Це був переломний момент в історії України. З'ясування основних тенденцій суспільно-політичних трансформацій в УРСР на початку 1990-х рр., зокрема особливостей перебігу Президентських виборів 1991 р., необхідне для розуміння процесів, характерних для перехідного суспільства, яким було українське суспільство на той час.

Після того як започаткована М. Горбачовим перебудова стала неконтрольованою, республіканські лідери почали перехоплювати контроль над підвладними їм територіями. Це можна було зробити, законодавчо оформивши поступове відділення республіки від союзного центру. Для цього в УРСР була прийнята Декларація про державний суверенітет, яка надавала республіці ширші права для управління власними справами; цій меті підпорядковувалось рішення про заснування посади Президента Української РСР і проведення виборів на цю посаду; фінальним акордом стало проголошення Незалежності України після того, як стало ясно, що Радянське керівництво вже не спроможне відновити свою владу на території Радянського Союзу.

Постанова про вибори Президента УРСР була прийнята Верховною Радою 21 червня 1991 року. Зазначалося, що доцільно заснувати пост Президента Української РСР до прийняття нової республіканської Конституції і провести вибори президента у 1991 році [1].

У відповідності до Закону УРСР «Про Президента Української РСР» від 5 липня 1991 року, Президент проголошувався найвищою посадовою особою у державі й головою виконавчої влади [2]. На посаду Президента могли претендувати громадяни УРСР, яким на день виборів виповнилося 35 років, вони мали право голосу, проживали на території України не менше 10, у тому числі й останніх п'яти, років та володіли державною мовою. Зазначалася також заборона перебування на цій посаді більше, ніж два терміни підряд. Право висунення кандидатів надавалося політичним партіям та громадським об'єднанням, зареєстрованим відповідно до законодавства, які налічували не менше тисячі членів, а також зборам виборців, якщо в них взяло участь не менше 500 громадян. Для реєстрації кандидатам необхідно було зібрати на свою підтримку не менше 100 тисяч підписів громадян, які мали право голосу, у тому числі не менше 1500 підписів у кожному з 2/3 виборчих округів [3].

У країні бракувало досвіду і фахівців для проведення виборів, які передбачалися новим законом. Те, що запланували на 1 грудня 1991 р. не мало аналогів в українській історії. Окрім того, що вперше мали відбутися демократичні вибори, ініційовані та організовані власне українською владою, на яких народ повинен був обрати першого в своїй історії президента, вони відбувалися одночасно з референдумом на підтримку незалежності України, аналогів якому в історії також не було.

У Центральній виборчій комісії були представники практично від усіх політичних течій, що було необхідним для забезпечення демократичності проведення виборів президента. Такий же принцип, по можливості, застосовувався і для формування окружних та місцевих виборчих комісій. Це було складніше через відсутність практично у всіх нових партій розгалуженої системи представництв у різних районах України [6, арк. 88].

Україна була поділена на 27 виборчих округів і десятки тисяч дільниць (всього 36160) [6, арк. 5]. Для цього були створені окружні та місцеві виборчі комісії, робота яких, порівняно з досвідом виборів у СРСР, ускладнювалась. Проведення президентських виборів

фінансувалось із державного бюджету, а кошторис мала визначити ЦВК і подати його у Верховну Раду для затвердження.

На першому засіданні 8 серпня 1991 р. члени ЦВК, спираючись на досвід Російської Федерації, визначили суму коштів, необхідних для проведення виборів. Враховуючи витрати на друкування листівок, поїздки, готелі, транспорт, телефонні розмови та інше, на одного кандидата вийшло 75 тис. крб. Передбачалося також надходження у фонд виборів президента добровільних пожертвувань, але не більше 500 карбованців на одного кандидата [6, арк. 9].

1 вересня 1991 р. почалось офіційне висування претендентів на кандидати в Президенти України [6, арк. 53]. Висування претендентів тривало протягом місяця, ще місяць надавався для збору підписів, тобто до 1 листопада бажаючі мусили подати підписні листи зі списками підписів на свою підтримку.

Дозвіл на збирання підписів та підписні листи отримали 15 претендентів від партій та громадських організацій і 9 самовисуванців [6, арк. 81]. При розгляді заяв претендентів обов'язковим було знання української мови, проживання останніх п'яти років на території держави і наявність певної програми чи, хоча б, накреслених напрямків дій кандидата у разі обрання його на посаду Президента. Теоретично будь-хто, якщо він відповідав вимогам, затвердженим законодавством, міг стати кандидатом в Президенти України. Але практично це було дуже складно, хоча й дещо простіше, ніж у наш час.

Врешті було зареєстровано 7 кандидатів у Президенти України [7, арк. 78-81]: Гриньов В.Б., заступник Голови Верховної Ради України; Кравчук Л.М., Голова Верховної Ради України; Лук'яненко Л.Г., народний депутат України, голова УРП; Табурянський Л.І., народний депутат України, голова НПУ, президент синдикату «Олімп»; Ткаченко Олександр Миколайович, державний міністр з питань аграрної політики і продовольства України, міністр сільського господарства України (зняв свою кандидатуру на користь Леоніда Кравчука); Чорновіл В.М., народний депутат України, член НРУ; Юхновський І.Р., голова комісії Верховної Ради з питань народної освіти і науки.

Передвиборча кампанія тривала три місяці. Суспільство активно долучилося до її проведення, оскільки було значною мірою політизоване і, як свідчили соціальні опитування напередодні

виборів, пов'язувало свій добробут з утвердженням незалежності держави і обранням майбутнього її лідера [4].

Результати виборів Президента України 1 грудня 1991 року[5]

Прізвище та ім'я кандидата	Кількість голосів «за»	Кількість голосів у відсотках
Кравчук Леонід	19 643 481	61,59
Чорновіл В'ячеслав	7 420 727	23,27
Лук'яненко Левко	1 432 556	4,49
Гриньов Володимир	1 329 758	4,17
Юхновський Ігор	554 719	1,74
Табурянський Леопольд	182 713	0,57

Таким чином, вже у першому турі переміг Леонід Кравчук, за якого проголосували більше половини виборців. Демократичні сили не змогли висунути єдиного кандидата, що стало однією з причин перемоги колишнього партійного функціонера.

Іноземні спостерігачі, присутні на виборах, висловились, що референдум та вибори на їх думку чудово організовані і це було справді демократичне волевиявлення населення. Така оцінка багато важила для майбутнього України, оскільки давала підстави для визнання держави іноземними країнами[5].

Отже, не маючи досвіду самостійного проведення подібних виборів в умовах демократії, Центральна виборча комісія все ж змогла їх організувати. Факт організації на досить високому рівні подібної акції в умовах відсутності комп'ютерів, ефективних засобів зв'язку, а головне, практики, говорила про життєздатність України як самостійної держави. Вибори Президента України в 1991 році були важливими для держави перед усім як перший досвід організації акцій подібного значення та масштабу. Враховуючи помилки і прорахунки, в подальшому виборчий процес організовувався більш ефективно, політики навчилися краще визначати і враховувати суспільну думку. Вибори стали першим випробуванням самостійності Української держави і влади, дозволили їй вийти на міжнародну арену, зробивши із однієї з республік самостійну державу, адже саме після виборів і референдуму Україну почав визнавати світ.

Список використаних джерел:

1. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, №31, ст.402

2. Закон УРСР «Про президента Української РСР»//Законодавство України [електронний ресурс]: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1295-12>

3. Закон УРСР «Про вибори Президента Української РСР» // Законодавство України[електронний ресурс]:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1297-12/ed19910705>

4. Урядовий кур'єр. – 1991. – листопад, №8.

5. Урядовий кур'єр. – 1991. – грудень, № 38-39.

6. ЦДАВОВУ. – Фонд 1. – Опис 28. – Справа 23-2/3. – Арк. 5

7. ЦДАВОВУ. – Фонд 1. – Опис 28. – Справа – 23-2/5. – Арк. 81.

Грабовецький Олександр

ст. викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

ІСТОРИЧНІ АНАЛОГІІ ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

2017-й рік як сота річниця Української революції спонукає дослідників не просто уважно, а навіть прискіпливо вивчати як досягнення, так і втрати нашої державності на такому довгому шляху її становлення. Це потрібно для того, щоб не припускатися помилок ні сьогодні, ні в майбутньому. Адже тоді, у бурхливому 1917-му, молода Україна робила перші кроки у правовому полі.

У квітні 1917 р. у м. Києві відбувався Український національний конгрес, який обрав новий склад Центральної Ради. Конгрес висунув вимогу автономії України в складі демократичної федеративної Росії.

Під тиском української громадськості 10 червня 1917 р. Виконавчий комітет Центральної ради видав I Універсал. Відповідно до нього 15 червня 1917 р. Мала Рада утворила автономний уряд - Генеральний секретаріат.

Втрачаючи авторитет серед російського населення й боячись втратити Україну, Тимчасовий уряд змушений був піти на деякі поступки українцям.

Центральна рада 3 липня 1917 р. опублікувала текст II Універсалу.